

Afslutningsseminar

FoU - tæt kobling mellem skole og praktik

Tværgående redegørelse og anbefalinger til tættere
kobling af skole og praktik

SOSU Fyn
9. April 2015

- 1. Kort om de FoU-projekterne og de deltagne skoler**
- 2. De to typer af projekter:**
 - Etablering og praktisering af et fælles sprog
 - Opgaver, der kobler skole og praktik
- 3. Afsluttende bemærkninger**
- 4. Konklusion og anbefalinger**

21 FoU-projekter på 18 erhvervsskoler.

SoSu: 5 skoler

Handelsskoler: 6 skoler

Tekniske skoler: 7 skoler (inkl. 2 landbrugsskoler).

Jylland: 12 skoler

Fyn: 4 skoler

Sjælland: 5 skoler (inkl. Falster).

Etablering og praktisering af fælles sprog: 7 projekter.

Opgaver, der kobler skole og praktik: 14 projekter.

Konklusion: FoU-projekterne i modelprogrammet dækker således et bredt og varieret udsnit af erhvervsuddannelserne med en geografisk spredning på de tre store landsdele.

Overordnet set kan skolernes udviklingsarbejde med denne problemstilling inddeles i 3 kategorier.

- 1: Omsætning og konkretisering af skolens teorimål og praktikkens mål.**
- 2: Udvikling af nye kommunikationsformer og øget dialog mellem skole, virksomhed og elev.**
- 3: Portfolio / logbogsarbejde til synliggørelse af elevernes læring.**

1. Omsætning og konkretisering af skolens teorimål og praktikkens mål

Fx en **‘pixi-bog’**, der kort og præcist og i et letlæseligt sprog beskriver de teoretiske elementer, eleven har arbejdet med på skolen.

”Så har vi set gejsten fra butikscheferne, som på et af de første besøg vi kom sad med folderen klar til os og sagde: ”Det her, det skal I bare vide, det er guld værd i stedet for alt det, der står oppe på hylderne, vi aldrig får ned”
(underviser, Tietgenskolen).

*Frank: Altså bare et eksempel: Det dér med fælles sprog, det er jo også forståelse for, hvad eleven har lært på skolen og så også kunne føre det over i en praktisk hverdag i butikken. De bruger **de fælles ord** i stedet for at sige nu skal du lave en salgsudstilling hvor du kaster varerne ned for at de ser billige ud så kan man sige du skal lave en styreksponering så ved de, at det er det*
(projektleder, Tietgenskolen).

Eller udvikling af konkrete skemaer, der synliggør elevens kompetencemål for hver skoleperiode:

Camilla: *“Jeg vil sige, at de (praktikvejlederne) er meget, meget glade for denne måde at undervise på og mange af dem er glade for at være så involverede.*

I: *Hvad er de glade for?*

Camilla: *For at blive involveret i læringen. At forklare eleverne, hvorfor de laver det, de gør. Så faktisk, dette skema gør, at de nøjagtigt ved, hvilke mål de skal nå (underviser, Aalborg TECH).*

Godt redskab til at øge elevernes forståelse af skolens teoretiske videns betydning i praktikken, men også på skoleforløbene.

Værktøjernes potentiale er, at de på en meget konkret og relevant måde synliggør uddannelsens mål og indhold for eleverne og praktikvejlederne, og gør både de teoretiske og praktiske elementer konkrete, relevante og meningsfulde for eleverne at koble til hinanden.

2. Udvikling af nye kommunikationsformer og øget dialog mellem skole, virksomhed og elev

Pointen i disse projekter handler blandt andet om, at koblingsarbejdet handler om andet og mere end eleverne....:

”Der synes jeg, at det binder de da bedre sammen nu. Altså, at mestrene kommer og der bliver lavet arrangementer, i den ene og den anden udstrækning, og netop det der med, at eleven føler, at der er en samhørighed, det er ikke: enten er man her, eller også er man der. Men det hænger altså sammen. Også i forbindelse med sprog og teori” (Underviser, RTS).

Mester – elev – underviser samtaler med udgangspunkt i virksomhedstilfredshedsundersøgelserne:

”Altså, jeg tror, det her projekt har sat nogle ting i gang og vi vil fortsat holde de her, den måde vi holder evalueringer på og trækker mester ind og mesterelev og lærer, snakker sammen, det vil vi fortsætte med, så det satte nogle ting i gang” (projektleder, Learnmark).

Skole og praktiksted får øjnene op for hinandens styrker frem svagheder.

Åbner op for positiv kommunikation mellem skole og praktiksted, der fokuserer på elevens faglige udvikling.

Afsmittende effekt på elevernes koblinger – eleverne får øjnene op for flere sammenhænge og kan bedre se uddannelsen som en helhed.

3. Portfolio / logbogsarbejde til synliggørelse af elevernes læring

Pointen med logbogen har været at kunne fastholde og synliggøre elevernes læring på tværs af skole og praktik

”Når de så har denne her portfolio og udfylder den, når de er i deres praktik, og så kommer tilbage på skolen, så kan de lynhurtigt se tilbage i deres portfolio, hvad det er, de lærte dengang og i deres grundforløbseksamen og så tage fat i noget af det de så også har ud fra praktikken. At der ligesom er sådan en meget mere håndgribelig lille let tilgængelig dokumentmappe for dem der viser, hvad de selv har lavet” (underviser, Silkeborg TS).

Logbogen som motivations- og refleksionsfremmende værktøj:

”Altså for mig, der er det et redskab, også når jeg står med dem ude i hallen. Også i teorien, og begynder at spørge ind til dem, som om jeg er den dumme her, der gerne vil vide noget. Og så sker der altså processer i dem, ikke? I stedet for, at jeg hele tiden bare er den, der står og føder på, og nu skal du lære det, og nu skal du lære det, og nu skal du lære det, ikke? Men den her bearbejdning, der sker i refleksionen i de her ting, den er guld i det”
(underviser, EUC Nordvest).

Logbogen giver eleverne lejlighed til at kunne se tilbage på egne konkrete læreprocesser fra praktikken og reflekterer over dem i forhold til skolens teori.

Eleverne bringes til at tænke skole, mens de er i praktik, og tænke praktik, mens de er i skole.

Redegørelsen under dette tema er inddelt i de tre overordnede uddannelsestyper:

- 1. SoSu uddannelser**
- 2. Merkantil uddannelser**
- 3. Tekniske uddannelser**

Arbejdet konkret med elevernes forventninger og forestillinger til den kommende praktik

Fx **forumteater** på skolen med inddragelse af praktikvejledere:

”Der var i hvert fald nogle af de elever, da de kom tilbage til mig, der sagde: ”Da jeg stod ude i den her situation i praksis, der kunne jeg lige pludselig huske, hvad det var, vi havde haft inde i det her forumteater, og så gjorde jeg præcis sådan” . ”Kunne vi ikke få noget mere af det?” (projektleder, SoSu).

Arbejdet med forskellige redskaber til at få sat skolens teori i spil i praktikken

Fx **mindmap og refleksionscirkler** som en måde at styrke integrationen af teori i praksis:

”Så spørger man ind til boblerne og finder ud af at få grenene længere og længere ud i den her mindmap og så får eleverne en oplevelse af: ”Wow, jeg kan faktisk godt, jeg kan faktisk godt sætte teorien på praksis.” Så det var jo i virkeligheden en refleksion med vejleder og underviser og elev efterfølgende (underviser, SoSu).

Samarbejde mellem praktikvejleder og underviser i forhold til at adressere elevernes forventninger til og forståelser af praktikken, inden eleverne starter i praktik, **styrke selve læringen i praktikken og integrationen af skolens teoretiske begreber.**

Elevrefleksion er et centralt omdrejningspunkt for elevernes motivation for teori:

Via fx mindmap og refleksionscirkler, eller case -beskrivelser af en konkret borger eller arbejdet med en konkret problemstilling som børns håndhygiejne, etablerer der sig en øget bevidsthed hos eleverne om de teoretiske perspektivers betydning i praksis, og dermed styrkes elevernes evne til at **reflektere i og over praksis.**

Overordnet set adresseres et fælles forhold, der har at gøre med elevernes forventninger til sammenhængen mellem brede og teoretiske perspektiver på skolen og konkrete og praktiske opgaver i praktikken - nær og fjern transfer.

”Når vi står og fortæller om nogle forskellige teorier i forbindelse med kvalitetsudvikling, så skal de kunne se: Nå, men okay, det kan jeg jo bruge direkte på min arbejdsplads. F.eks. er der rigtig mange af dem, som er kommet til at kigge på, nå, men det kunne jo være rigtig godt, hvis der blev udarbejdet nogle ensartede arbejdsgange, nogle procedurebeskrivelser eller et eller andet og på den måde højne kvaliteten af det vi laver på arbejdspladsen” (underviser, Århus Købmandsskole).

Motivation for teori...:

*”Når endelig den enkelte elev har fået øjnene åbnet for, at de kan bruge mellemskoleopgaverne i deres daglige arbejde **og den afsluttende fagprøve**, så kommer der endnu større motivation og stolthed over egen præstation, og de vil næste gang være mere spørgende i forhold til deres oplæringsansvarlige” (Tietgenskolen, afrap.).*

Motivation for teori handler altså både om, hvordan teoretiske forståelser kan have en direkte betydning, via fx konkrete opgaver...

men det handler også om, hvordan de de brede teoretiske perspektiver rammesættes og gøres relevante for eleverne

Erfaringen fra projekterne: Ikke kun jagte' her-og-nu-koblinger for at motivere eleverne for de bredere og teoretiske perspektiver i deres erhvervsuddannelse, men også søge at rammesætte meningsfulde koblinger på den lange bane – fx via relevans ift. afsluttende prøver

Særligt fokus på at arbejde med at få synliggjort relevansen og meningen med skolens teori i forhold til praktikkens læring.

På CPH Wests frisøruddannelse:

Foretag fire forskellige klipninger i praktikken på levende modeller med udgangspunkt i klippeteknikken 'Pivot Point'.

Øget mulighed for fastholdelse af uddannelsesperspektiv i praktikken:

Maja: ”Det vi kan også se i bakspejlet, så er de (vejlederne) også blevet mere obs. på, at der er nogle bestemte mål eleverne skal nå i praktikken”.

I: ”Så det er blevet synliggjort på en måde, måske?”.

Maja: ”For mestrene ligesom... Når nu de er i praktik her mellem de her to skoleperioder, så er der faktisk noget bestemt eleven skal arbejde med. Altså, det er jo givet selvfølgelig i alle uddannelsesplaner, eller hvad skal man sige - bekendtgørelser, men altså derfor har der måske alligevel ikke været så stor opmærksomhed på det før” (projektleder, Skive TS).

Motivation for teori handler i særlig grad om tre forhold:

- at arbejde meget specifikt og konkret med at forberede eleverne grundigt på skolen til at kunne udføre opgaven i praktikken.
- At give god information til praktikstederne – engagement og involvering
- at have udviklet gode og meningsfulde evalueringssystemer, når eleverne kommer på det efterfølgende skoleophold, der kan sætte elevernes praktiske erfaringer i spil igen i forhold til skolens teori.

Fælles præmis: Presset hverdag i ‘virksomhederne’

Pointe: Less is more!:

”Hvor den her refleksionsseance gjorde jo at man kunne sige, mundhygiejne kunne handle om alle mulige ting, virkelig om værdighed og magtanvendelse og serviceloven. Og det kunne handle om rigtig rigtig mange ting. Så lige pludselig bliver vejlederen også bevidst om den store læringssituation, der kan være i en lille bitte ting i hverdagen. Og man behøver måske ikke altid sidde og reflektere en hel time, men man kan faktisk bare lige tage fem minutter engang imellem”
(underviser, SoSu).

”Her hos os arbejder vi meget med den her trekant, der hedder skole, virksomhed og elev, og er meget bevidste om, at vi skal arbejde sammen og vi ikke skal lade skolen stå alene eller eleven stå alene eller virksomheden.

Det lyder sådan lidt ungdommeligt ikk', men når virksomhederne og vi snakker sammen så er det lige som når mor og far snakker sammen, fordi så er det vigtigt, at man har koordineret, hvad det er der bliver sagt til eleverne så de også fornemmer at der bliver talt med samme sprog og tone” (uddannelsesleder, HG).

**General pointe:
Koblinger 'rundt' om eleverne skaber
koblinger 'hos' eleverne**

Eksempel med logbog

I: *”Jeg tænker på, hvordan kan logbogen konkret være med til at forbinde skolen og praktikken?”*

Kim: *”Nu skal jeg lige se om jeg kan finde det her. Jeg vil sige, at jeg ved ikke om det er for lidt konkret at sige, at **hele den der måde at tænke reflekteret, er det man får ud af det.** Altså, det er det man ligesom. Det er det det handler om, ikke (projektleder, Landbrugsuddannelsen).*

Et positivt billede:

Øgede mulighederne for at skabe bedre koblinger mellem skole og praktik, der indvirker positivt på elevernes motivation for og forståelse af teoretisk viden.

Kvaliteten i elevernes samlede uddannelsesforløb er løftet, og der er skabt grobund for erhvervsfaglig udvikling for eleverne i såvel virksomhederne som på skolerne.

Dette løft er muliggjort gennem fokus på indsatser på individniveau og strukturniveau.

Variation på tværs:

På SoSu-området og til dels i de merkantile uddannelser: etablerede formelle samarbejdsstrukturer mellem skole og praktikvirksomheder.

Tekniske uddannelser : formelle samarbejdsstrukturer savnes i højere grad, hvilket gør koblingsarbejdet vanskeligere.

At der i forhold til alle elever i praktik finder et fagligt samarbejde sted på institutionelt niveau mellem skole og virksomhed.

At undervisere og praktikvejledere samarbejder omkring elevernes forventninger til og forståelse af deres kommende praktik. Fx i form af forumteater.

At praktikmål og kompetencemål knyttes til den specifikke praktik eleverne er i og 'oversættes' til hverdagssprog. Fx i form af en pixi-bog eller skemaer med konkrete praktikmål.

At udvikle små, konkrete opgaver eleverne kan arbejde med i praktikken, og som forberedes grundigt på det foregående skoleophold. Fx i form af at skulle arbejde med en bestemt syningsteknik, en bestemt klippeteknik eller teoretiske begreber som bruttoavance, købemotiver og målgrupper.

At elevernes værdiskabende potentialer i virksomhederne synliggøres gennem udvikling af elevopgaver, der kan skabe værdi for virksomheden.

At udvikle faglige tiltag, såsom portfolio / logbog, der tvinger eleverne til at 'tænke skole', mens de er i praktik og 'tænke praktik', mens de er i skole.

At afsluttende prøver tager udgangspunkt i det, eleverne har arbejdet med under deres praktik- og skoleforløb.

At der ikke foretages forsøgs- og udviklingsarbejde uden overvejelser over, hvordan gode erfaringer indlejres i organisationen, når projektmidlerne ophører.

Tak for opmærksomheden

